

Gdy mocą człowieka jest Pan, red. ks. Krzysztof Wons SDS, Kraków: Wydawnictwo Salvatoriańskie 1995, ss. 250.

Recenzowana książka, będąca drugą w serii „Duchowość salvatoriańska”, jest owocem sympozjum zorganizowanego w dniach 5-8 XII 1994 r. przez Wyższe Seminarium Duchowne Księży Salvatorianów w Bagnie koło Wrocławia. Do udziału w tym sympozjum zaproszono przedstawicieli różnych środowisk uniwersyteckich z Austrii, Niemiec, Włoch i Polski. W sumie wygłoszono 16 odczytów, które ukazały bogatą sylwetkę duchową założyciela Salvatorianów, O. Franciszka Marii od Krzyża Jordana, w świetle jego *Dziennika duchowego*. Wskazano przy tym na różnego rodzaju uwarunkowania i specyfikę okresu, w którym żył i działał Zakonodawca.

Książka, opatrzona wprowadzeniem ks. dra Krzysztofa Wonsa, ukazuje *Dziennik duchowy* Ojca Jordana jako swoistego rodzaju duchowy autoportret pisany przez 43 lata. W jego świetle jawi się nam piękna, bogata duchowo, ale równocześnie bardzo złożona postać człowieka, który nie tylko sam pragnął być świętym, ale także chciał dopomóc innym w dążeniu do jej osiągnięcia.

Dziennik Założyciela Salwatorianów, jak podkreślono, jest nie tylko cenną pamiątką pozostawioną duchowym synom i córkom. Stał się on także przedmiotem dokładnych badań i analiz w prowadzonym procesie kanonizacyjnym Sługi Bożego. Rolę tego rodzaju świadectw, jak i innych dokumentów w procesach kanonizacyjnych zaprezentowali jezuita, Peter Gumpel i Paolo Molinari, profesorowie Instytutu Duchowości Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie. Autorzy ci przedstawili w sposób fachowy, iż wśród całej, złożonej procedury, jaka towarzyszy przygotowaniu procesu kanonizacyjnego, notatki odnoszące się do życia osoby będącej przedmiotem badań Komisji ds. Beatyfikacji i Kanonizacji stanowią jedno z najważniejszych źródeł. *Dziennik duchowy* Ojca Jordana, będący jego prywatnymi notatkami, zasługuje na szczególną wiarygodność (s. 28-29).

Księża Antoni Kiełbasa SDS i Michał Piela SDS omówili bardzo wnikliwie historyczny kontekst, w którym żył i pisał swój *Dziennik* Ojciec Jordan (s. 35-41) oraz sytuację Kościoła w XIX w., z całą złożonością problemów i stojących przed Kościołem nowych zadań (s. 42-66). Założyciel Salwatorianów, jak słusznie zauważa ks. Kiełbasa, nie tylko, że dostrzegał istotne zagrożenia i nowe prądy filozoficzne i społeczne, które miały bezpośredni wpływ na postawy religijne ludzi czasów, w których Opatrzność pozwoliła mu żyć i działać. Notatki, jakie po sobie pozostawił, są „świadectwem potwierdzającym orientację o. Jordana w palących problemach swojej epoki oraz dowodem na to, że był w pełni przekonany o powierzonych mu przez Boga misji” (s. 40). Z kolei ks. Piela przedstawił zarys duchowości Kościoła powszechnego w XIX stuleciu. W tym świetle nietrudno zauważyć, iż o. Jordan nie tylko, że potrafił właściwie odczytać „znaki czasu”, ale i poszukiwał odpowiednich środków zaradczych celem włączenia się w proces religijno-moralnego odrodzenia życia wiernych. Jednym z nich było powołanie do życia Zgromadzeń zakonnych Księży Salwatorianów i Sióstr Salwatorianek, które od samego początku bardzo aktywnie włączyły się w dzieło odnowy Kościoła.

Duchowy rozwój człowieka wiąże się ściśle z rozwojem jego osobowości. Toteż ks. prof. Czesław Cekiera SDS, bazując na *Dzienniku duchowym* Ojca Jordana, starał się ukazać dynamizm rozwojowy jego osobowości (s. 68-72), którą Sługa Boży starał się wykorzystać w pracy nad kształtowaniem swego charakteru oraz w pracy „dla większej chwały Boga i ku zbawieniu dusz” (s. 69).

Dla wielu świętych tym, co było źródłem natchnienia i inspirowało zarazem do pogłębienia stanu ducha, jak i pracy apostoelskiej, była stała lektura Pisma św. Podobnie było też w życiu o. Jordana. Świadczą o tym choćby liczne cytaty biblijne, które pozostawił w swym *Dzienniku*. Wpływ Biblii w poznawaniu i realizowaniu planów Bożych zrelacjonował ks. Jan Drozd SDS (s. 76-85).

Czytanie wszelkiego rodzaju dzienników, autobiografii duchowych, czy też innych tego rodzaju publikacji zawsze może stwarzać wiele trudności z uwagi na zawilgości językowe i stosowane przenośnie, a także wypowiedzi związane z różnymi sytuacjami. W związku z tym ks. Peter van Meijl SDS wskazał na sześć kluczy hermeneutycznych, które umożliwiają dogłębną lekturę *Dziennika* Ojca Jordana (s. 86-116).

Natomiast redaktor recenzowanej publikacji, ks. K. Wons, zaprezentował „Charyzmat Ojca Jordana i jego znaczenie w rozwoju duchowości Zgromadzenia” (s. 117-138). Charakterystycznymi cechami charyzmatu Założyciela Salwatorianów są – według niego – osobiste doświadczenie Ducha Świętego, „szczególny rodzaj komunii z Chrystusem” oraz ewangeliczny przykład życia w dążeniu do świętości.

Udział w sympozjum i wystąpienia przedstawicieli szkół duchowości: ignacjańskiej (m.in. ks. prof. Jan Sieg), benedyktyńskiej (o. dr Ludwik Mycielski OSB, o. Wincenty W. Polek OCist) i franciszkańskiej (o. dr Tadeusz Słotwiński OFM) świadczy o tym, iż Zakonodawca, Ojciec Jordan, w swoim osobistym rozwoju duchowym, jak i w budowaniu nowego zgromadzenia odwoływał się do bogatej tradycji duchowej Kościoła powszechnego (s. 150-191).

Z recenzowanej pracy dowiadujemy się, że wpływ zarówno na osobowość, jak i duchowość o. Jordana miało jego osobiste nabożeństwo do Matki Najświętszej. Zagadnienie to, w świetle *Dziennika*, ukazane zostało przez s. Ulrike Musick SDS z Austrii (s. 192-214).

Natomiast ks. prof. Tadeusz Styczeń SDS przedstawił sylwetkę o. Jordana jako tego, który sam kontemplując Jezusa Chrystusa w Jego Człowieczeństwie angażował się w prace dla dobra innych (s. 215-226).

Wydaje się, iż zredagowana przez ks. K. Wonsa publikacja, będąca pokłosiem Międzynarodowego Sympozjum poświęconego duchowości o. Jordana na podstawie jego *Dziennika duchowego*, stanowi duży wkład w poznanie duchowości salwatoriańskiej. Szkoda tylko, że zbyt słabo – jak się wydaje – zostały wyakcentowane zagadnienia Osoby Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Jego wpływu na życie duchowe, które przecież są istotne w duchowości Zgromadzeń Salwatoriańskich założonych przez o. Jordana.

Ks. Jarosław M. Poptawski